

På G. W. Edlunds förlag har förut utkommit:

Tiden theaterdirektör, Nyårsskämt med sång i en akt. 1 Mark.

Små häften angående Litteratur och Konst, utgifna af Fredr. Cygnæus. Första Häftet, innehållande: I. Tiden Theaterdirektör. II. Åter en gång om theaterns framtid i Finlands hufvudstad. 1 Mark 50 pi.

Den Finsk-Svenska Litteraturens utveckling från Universitetets invigning till Runebergs första uppträdande Tio föreläsningar af Gabriel Lagus. 5 Mark.

IV b7
Kapitel

G. W. EDLUNDS
FÖRLAGSAKTIEBOLAG

HELSINGFORS
Arbete

DE TRE GÅTORNA.

NYÅRSSAGA

med sång och melodramer i en akt.

HELSINGFORS,

G. W. Edlunds förlag.

1868.

IV b1

[Berndtson]

Kapsel

DE TRE GÅTORNA

[Fredrik Berndtson]

DE TRE GÅTORNA.

Jesse.
Ann.
Karin.

Nyårs saga

med sång och melodramer i en akt.

Musiken af Aug. Meissner.

Ådarna
Låtjen
Sara
Seminara
Hösten
Vintern

Uppförd å Nya Theatern i Helsingfors den 1 Januari år 1868.

HELSINGFORS,

Finska Litteratur-sällskapets tryckeri,

1868.

DE TRE GATORNA.

Uppått

Företedt: *L. Heimbürger.*

Uppått

Uppått

HEIMBÜRGER

Uppått

1868

Personerna:

Pekka.

Jaako.

Anna.

Karin.

En Tomte.

Andarnas konung.

Irrbloss, kammarherre.

Lättjan.

Don Ranudo de Colibrados.

Finkulum.

Vären.

Sommaren.

Hösten.

Vintern.

Andar.

Nya året.

Dorot

I hus de bögte makter be.

Ej menskan härmer som namn.

Men de oss skänka hopp och tro.

Allt är vårt qual, vår strid

Skall mogna än en bättre tid.

(Så till Karin, som förfärande ser framåt i strömmar,
och står henne lätt på axeln.)

Sen, öster Karin! Var du vil glad med. Sorg och
sörrestan rädda ej är onda dagar.

Första Scenen.

Theatern föreställer en enkel bondstuga på landet. Eld i spiseln. ANNA sitter och läser i psalmboken. KARIN står med sammanknöppta händer och stirrar i spiselden.

Anna. *(Lägger bort boken, stiger upp, blickar mot höjden och sjunger.)*

(Sång.)

Hur tungt att bära sorg och brist,

Att se all glädje vissna bort!

Dock tror jag fast, dock vet jag visst,

Att allt skall ljusna innan kort.

Att ur vårt qval, vår strid

Skall mogna snart en bättre tid.

Derofvan molnens dunkla fann

I ljus de högre makter bo,

Ej menskan känner deras namn,

Men de oss skänka hopp och tro,

Att ur vårt qval, vår strid

Skall mogna än en bättre tid.

(Går till Karin, som fortfarande står försänkt i drömmar, och slår henne lätt på axeln.)

Seså, syster Karin! Var nu vid glatt mod. Sorg och misströstan rädda ej ur onda dagar.

Karin.

Brödlös och sorglös hafva svårt att trifvas tillsammans.

Anna.

Och modlös är alltid både rådlös och brödlös.

Karin.

Men hvarifrån vill du taga mod i dessa bedröfvelsesens tider?

Anna.

Från förtröstan på eget förstånd och egna krafter, och främst från tron på Honom, som förlänat mig dem.

Karin.

Mitt förstånd, det står stilla, och med krafterna lär det minsann snart vara ute. — Jag önskade att jag låge i den svarta mulden med vinterns hvita bårtäcke öfver mig! — En sorglig nyårsafton!

Anna.

Efter natt följer morgon, och jag tror på ljuset och framtiden.

Karin.

Ack, den som ändå hade ett fat risgrynsgröt med socker på!

Anna.

Och hvad blefve det se'n bättre?

Karin.

Åh, sen skulle jag sofva så godt!

Anna.

Karin, Karin! Inte kan du väl ändå tycka, att äta och sofva är lifvets högsta goda? Det står ju i skriften: söker först efter det angelägnaste, så faller eder allt annat till.

Karin.

Ja, bara man kunde hitta på det der angelägnaste.

Anna.

Af sig sjelf kommer det icke; men den som söker, han finner.

Karin.

Du talar så underligt, Anna. — Men tyst, jag hör steg!

(Man hör någon, som stampar snön af fötterna. Straxt derpå inträda Pekka och Jaako).

Andra Scenen.

DE FÖRRA. PEKKA. JAAKO. *(Båda med gevär på axeln).*

Pekka.

Gudsfrid härinne!

Anna och Karin.

Gudsfrid!

Jaako.

Seså, flickor, nu skall det bli annat lif i spelet!

Karin.

Hvad står på? Hvert ämnen j er med bössa på axeln?

Jaako.

Ut på jagt, på äfventyr. Men först ville vi säga våra käraste godnatt. — I morgon är du prinsessa, Karin!

Anna.

Hvad är det Jaako pratar för tok? (*Till Pekka*) Tänker ni jaga på nyårsqvällen?

Pekka.

Ja, Anna, vi gå att jaga.

Anna.

Hvad?

Pekka.

Lyckan.

Jaako.

Ja, det vill säga fogeln guldsvan, som visar sig bara hvar nyårsnatt för den, som har ett rent hjerta och en trogen käresta. Den, som kan skaffa sig en fjäder ur guldsvans vingar, han behöfver ej mera träla och arbete och frysa och svälta, han får njuta all lifvets lust och alla jordens skatter.

Karin.

Det kan väl aldrig vara sannt?

Jaako.

Fråga Pekka. Han har drömt om fogeln, och nu ska vi knäppa honom, om han också satte på Trollbergets högsta klippspets.

Anna.

Hvad är det för underliga drömmar?

Pekka.

Ja, underbar den drömmen väl må kallas,
I trenne nätter stod den för min syn
Så klar och tydlig som du sjelf, min Anna,
Nu ständar här inför mitt vakna öga.
I djupa skogen sörjande jag gick
Och tänkte på den hårda lott, som rövvar
Oss livvets fröjd och mödans dyra frukt;
Då syns ett sken, så klart som morgonrodnans,
Då hörs en brusning som af sommarvinden,
I dystra skogen . . . och med sagta flygt
En gyllne svan ur rymden ned sig sänker
Uppå en klippa. Hvarje fjäder lyste
Som solen sjelf. Men utaf skogens brus
En hviskning blef, och denna hviskning ord:
„Om nyårsnatten du vid Hiisis klippa
En fjäder skjuta kan ur guldsvans vinge,
Så hör dig världen och dess skatter till.“
— I trenne nätter samma dröm jag drömde.

Anna.

Och nu vill du se om din dröm går i fullbordan?

Jaako.

Ja, och jag får följa med. Jag skall också skaffa mig en sådan der rar fjäder. Hejsan, Karin, hvad det då skall blifva för ett lif!

Karin.

Men tänk om det bara är trolldomskonster.

Jaako.

Tror du att jag är rädd för troll!

Anna.

Gå ej dit, Pekka! Det är ogudaktigt att sjelfva nyårsnatten besöka Hiisis klippa. Det är syndig vidskepelse att tro på drömmar.

Pekka.

Mitt samvete är rent, och aldrig skall jag med onda maktens bistånd söka vinna något, vore det än all verdens skatter. Men denna dröm lockar mig med underbar makt. Kan icke Han, som i drömmen lät Jakob se himmelen öppen, och för Joseph lät kärfvorna buga sig, äfven åt den ringaste af sina tjenare gifva en vink af högre betydelse? Jag går till Hiisis klippa, icke för att vinna guld och skatter, utan för att se om min dröm gömmer ett svar på mitt hjertas frågor.

Anna.

Jag fattar icke fullt dina ords mening, men jag känner, att du vördar det heliga och vill det rätta. Gå, min älskling, gå!

Pekka.

(Sång).

På vredgad våg för stormens ilar

Min lefnads farkost flyr

Men lungt min blick på stjernan hvilat,

Mot målet gladt jag styr.

Och fjerran der vid himmlaranden

Jag söker ro och hamn.

Der vinkat mig den dyra stranden,

Der öppnas mig en famn.

Dit vill jag alla skatter bringa

Ifrån min upptäcktsfärd,

Och der min segersång skall klinga

Hos dig, vid egen härd.

Anna.

Gud välsigne dig, Pekka! Du har ett sinne så rent som hvitaste silfver och ett hjerta så godt som klaraste guld, och någon annan rikedom vill jag ej veta af.

Karin. (Som under tiden ifrigt samspråkat med Jaako vid spisen).

Och du tror verkligen, att vi ska bli mycket mycket rika?

Jaako.

Om jag tror? — Hvarför skulle jag icke tro? Pekka är inte den karl, som drömmer någonting förgäfvets. Och tänk, tre nätter å rad! Hvarför skulle han gå dit, om han icke trodde sig kunna knipa guldfjädern? Och

när han tror, så tycker jag, att vi icke behöfva vara sämre än han.

Karin.

Ja, deri har du minsann rätt. — Vet du, Jaako, jag har också flere nätter å rad drömt, att jag ätit risgrynsgröt med socker på. Det är väl icke heller utan sin betydelse.

Jaako.

Ser du! — Samma mina ord, i morgon är du en prinsessa!

Karin.

Herre Jemene! Och då får jag lofva och må väl och stoltsera och göra aldrig ett skapande grand?

Jaako.

(Sång).

I rödaste silke med guldstjerner på,

I hatt och i kappa min Karin skall gå,

Hvar dräng och hvar piga

Ska buga och niga,

Och sjelfvaste prosten stå ödmjukt på tå.

Hvarendaste dag skall det hållas kalas

Med bullar och skinkor, buteljer och glas

Med bifstek, kottletter

Och hundrade rätter;

Och allt skall med posten från hufvudstan ta's.

Karin.

O, Jaako, min Jaako, jag håller dig kär!

Jag kan icke säga hur lycklig jag är!

Men, Jaako, mig lofva,

Att låta mig sofva

Till dess att jag har all min herrlighet här!

(Gäspar).

Pekka.

Det börjar lida mot midnatt. Vi måste bryta opp.

(Slår Jaako på axeln).

Jaako.

Hu! så du skrämde mig!

Pekka.

Farväl, Anna!

Anna.

Mätte alla goda makter skydda dig!

Jaako.

Adjös, prinsessa!

Karin. (Gäspar).

Väck mig icke för tidigt!

(Pekka och Jaako gå).

Tredje Scenen.

KARIN. ANNA.

Karin. (Sätter sig vid spisen och sturrar i elden. Nickar till då och då).

Prinsessa! . . . Rödaste silke med guldstjerner på! . . . Kottletter! . . . Låt — mig . . . sofva!

(Hon somnar).

Anna. (Sätter sig vid bordet, knäpper andäktigt händerna tillsammans öfver psalmboken och beder tyst några ögonblick).

Och der . . . min segersång . . . skall klinga . . . vid egen härd . . . (Sänker trött hufvudet mot händerna på bordet och insomnar).

(Dämpad, drömlig musik från orkestern).

Fjerde Scenen.

DE FÖRRA. TOMTEN (Uppstigande ur jorden. Musiken fortfar).

Tomten.

(Melodram).

När alla hvila, dagens buller tystnar,
Och natten tager i sitt milda hägn
Hvart menskohjerta med dess hopp och saknad,
Då vakar jag och lyss till syrsaus säng.
Jag hör hur ödets tysta trådar spinnas,
Och lifvets skiften sagta väfvas samman
Af sorg och glädje. Ingen, ingen ser
Om detta öga strålar eller skymmes;
Men när på härden altarelden slocknat,
När hat och tvedrägt, afund, svek och flärd
Beröfvat hemmet hvarje stöd och grund,
Och vilsen jag i vida världen irrar,
Då frågar menskan: frid, hvart flydde du?

(Smyger sagta fram och betraktar de båda sofvande).

Hur skilda sinnen, och dock syskon båda!

(Går mot bakgrunden och utsträcker sina armar mot Anna och Karin).

Från verkligheten, från dess tvång och nöd

Jag er befriar; — Lyden, följn mig

Till drömmens dolda, underbara nejder!

(De båda sofvande resa sig sagta med slutna ögon och närma sig med afmätta steg Tomten, hvilken likasom genom en magnetisk kraft tvingar dem att följa sig. Alla ut i fonden).

(Scenen förändras till en vild skogstrakt med en brant klippvägg i fonden. PEKKA och JAAKO inträda med sina skidor under armen. De se sig med förvåning omkring).

Femte Scenen.

PEKKA. JAAKO.

Pekka.

(Sång).

Hvad söker jag bland dessa berg och dalar,
Af hvilken längtan leddes hit min gång?
Hvems är den röst, som i mitt hjerta talar,
Och hvadan klingar denna lufva säng?
Allt skönt och herrligt, som jag känt och skådat
I sommarfäring träder för min syn,
Jag tror på allt, som själens aning bådade,
Som ännu göms för ögat ofvan skyn.

Och hjertat sväller utaf mod,
Mitt svärd jag tar i hand
Och offerar glädtigt lif och blod
För dig, mitt fosterland!

Jag känner ej fasa,

Låt åskorna gå,

Låt stormarna rasa,
 Jag hoppas ändå!
 Och sedan, när den lugna hyddan ljuder
 Åt mig en ljuf, en länge saknad frid,
 Och vid dess hård en älskad stämma ljuder
 Lik segerhymnen efter vunnen strid;
 Då vill jag än med hänryckt hjerta sjunga
 Om all den sällhet, lifvet skänkte mig,
 Och lära, förrän jag går bort, de unga,
 O fosterland, att troget tjena dig.

Se der hafva vi ändteligen Hiisis klippa!

Jaako. *(Ser sig förundrad omkring).*

Ja, men hvart hin ... *(Ur berget höres en vild röst
 ropa: Hä?)* ... Hu-u-u!

Pekka.

Hvad menar du?

Jaako.

Jag menar bara: hvart hafva snön och vintern tagit
 vägen? — Här är ju så varmt som midt i sommarn.
(Tar af mössan och fläktar sig med den.)

Pekka.

Besynnerligt! ... Drömmer jag, eller är jag vaken?

Jaako.

Ja, tänk om vi nu som bäst ligga derhemma i våra
 sängar, och bara drömma, att vi drömma, ... nej, att
 vi äro vakna ... nej, att vi ... *(Torkar med rockärmen*

svetten ur pannan). ... Här är hett som i helfve ...
(En röst under jorden: Hä?) ... Hu-u-u! *(Hviskande).*
 Pekka, hörde du?

Pekka.

Är du rädd, din backhare?

Jaako.

Nej! Åhnej! ... Ha, ha, ha! jag drömmer ju bara.
*(Blå, röda och hvita lyktgubbar, med kulörta lyktor af samma
 färg på hufvudet, springa fram och tillbaka öfver theatern och
 bland klipporna).* ... Pekka! ... *(Ser på lyktgubbarna och
 närmar sig skälfvande Pekka).* ... Pekka! är det riktigt
 sannt, att jag bara drömmer?

Pekka.

Ja visst drömmer du ... ifall du icke är vaken.

Jaako.

Men hur skall jag veta det, då?

Pekka.

Skrik så högt du kan: minä ollen laiska Jaako.

Jaako. *(Ropar darrande).*

Minä ollen laiska Jaako.

*(Eko upprepar orden, till venster på scenen: ollen, i fon-
 den: laiska och till höger: Jaako).*

Jaako. *(Förargad, fattar büssan).*

Åh hut, förbannade troll! Tror ni att jag låter snäsa
 mig af er? *(Bakom klipporna höres ett qvidande, sorgligt:
 ve! ve! ve!)* ... Hå ... hå ... hå! ...